

METODOLOGIA KOMUNIKACYJNA W NAUCZANIU JĘZYKA OBCEGO

Czym jest metodologia komunikacyjna?

Termin „komunikacja” wielokrotnie pojawiał się w metodologii nauczania. „Metodologia komunikacyjna” ma za zadanie zachęcać do większego, słownego uczestnictwa w lekcji oraz podejmowania próby częstszej konwersacji, pomimo, iż uważa się, że „autentyczna komunikacja” w języku obcym, w klasie jednojęzycznej jest właściwie niemożliwa. Jednakże, nawet jeśli osiągnięcie „autentycznej komunikacji” jest niewykonane, to i tak powinniśmy dążyć do wszelkich starań, by komunikacja miała charakter w miarę rzeczywisty.

Co to oznacza?

„Metoda komunikacyjna” niesie ze sobą wiele różnych, aczkolwiek blisko związanych reguł.

1. Naczelną zasadą języka obcego jest komunikacja z osobą mówiącą w obcym języku.
2. Uczniowie uczą się języka obcego systemem komunikacyjnym.
3. Uczniowie uczą się oraz ćwiczą język obcy poprzez „ćwiczenia komunikacyjne”.

Komunikacja zasadą naczelną

Dawniej naczelną zasadą w nauczaniu języka, było skupianie się wyłącznie na gramatyce. Jedynym praktycznym ćwiczeniem był przekład „wielkiej literatury”. Metodologia nauczania nowożytnych języków nie różniła się niczym od metodologii języków wymarłych, takich jak na przykład łacina lub staro greka. Dziś jednak, kładzie się szczególnie nacisk na komunikację.

Uczenie się języka jako systemu komunikacji

Język zawiera wiele „systemów”. Jednym z nich jest system gramatyczny. Gramatyka jest o tyle istotna, o ile jest źródłem udanej komunikacji. Mniejszą wagę przywiązujemy do błędów gramatycznych, niż do błędów w treści, gdyż głównie te prowadzi do zaburzenia komunikacji oraz niezrozumienia.

Czym są ćwiczenia komunikacyjne

Ćwiczeniem komunikacyjnym możemy nazwać ćwiczenie w którym istnieje:

- ❖ Potrzeba komunikacji;
- ❖ Cel komunikacji;
- ❖ Skupienie się na treści a nie na formie;
- ❖ Bogactwo językowe;
- ❖ Brak interwencji ze strony nauczyciela;
- ❖ Rezygnacja z upraszczania materiału.

Przeanalizujmy zatem każdy punkt po kolei.

Potrzeba komunikacji

Aby ćwiczenie komunikacyjne miało sens, musimy znaleźć istotny powód do rozmowy. Jeśli ktoś stawia pytanie, to oznacza, że chce się czegoś dowiedzieć. Powodem komunikacji musi być zatem „luka w informacji” lub „luka w opinii” lub jakkolwiek inny powód.

Cel komunikacji

Sztuczny „cel komunikacji” powstaje wtedy, kiedy na przykład chcemy, aby uczeń opisał swój pokój. Samo ćwiczenie staje się jeszcze bardziej nienaturalne, kiedy chcemy by zrobił to w obcym mu języku. Ponadto, tworzymy sztuczna „lukę informacyjną”, podając różne informacje uczniom pracujących parach, w celu wymiany swoich informacji.

Skupienie się na treści a nie na formie

W życiu codziennym nie pytamy naszego kolegi o rodzinę, by ćwiczyć na przykład formę czasownika „mieć”. Zadajemy pytania z tym czasownikiem, bo chcemy się czegoś dowiedzieć. Istotna jest zatem dla nas treść a nie forma językowa.

Bogactwo językowe

Podczas konwersacji, staramy się unikać powtarzania tych samych struktur językowych. W klasie jednak, często próbujemy stwarzać sytuacje, w których uczeń ma za zadanie powtarzać określoną liczbę wzorców językowych, co jest również mało naturalne.

Brak interwencji ze strony nauczyciela

Kiedy kupujesz bilet do teatru na przedstawienie „Król lew”, twój nauczyciel nie stoi przy tobie i nie „pomaga” ci, ani nie „poprawia” na przykład twojego angielskiego. Interwencja nauczyciela w klasie może jedynie pogłębić uczucie nienaturalności.

Rezygnacja z upraszczania materiału

Często posługujemy się uproszczonym materiałem w ćwiczeniach komunikacyjnych. Takie podejście jednak, nie może zdać egzaminu w prawdziwym świecie.

Jak możemy sprawić, by „ćwiczenia komunikacyjne” były bardziej naturalne?

Jak już wcześniej zostało to zauważone, „autentyczna konwersacja” w klasach jednojęzycznych jest niemożliwa. Uczniowie muszą „udawać”, że mają potrzebę posługiwania się językiem obcym. Jednakże możemy stworzyć bardziej realne sytuacje, biorąc pod uwagę cechy opisane powyżej. Z łatwością możemy zmniejszyć interwencje nauczyciela, wykorzystywać przemyślane materiały, wprowadzać większe bogactwo językowe, oraz stworzyć naturalne cele komunikacji. Niewątpliwie gry i zabawy będą tu dobrym rozwiązaniem.

Komunikacja w nauce języka obcego jest konieczna od samego początku nauczania, niezależnie od wieku uczniów. Nauczyciel powinien jak najwięcej posługiwać się językiem uczonym przez siebie, a uczniowie winni mieć zadanie odpowiadać na jego pytania jak i pytać w tym języku. Metoda komunikacyjna zachęca uczniów do czynnego uczestnictwa w zajęciach a przede wszystkim pokazuje sens nauki i sposób wykorzystania znajomości języka obcego.

Niestety z moich obserwacji wynika, że ćwiczenia komunikacyjne w szkołach są odsuwane na dalszy plan, najczęściej na rzecz suchej gramatyki, co znacznie

ostudza zapal uczniów do nauki. Gramatyka każdego języka jest trudna, więc jeśli uczeń sobie z nią nie radzi, szybko się zniechęca do nowo poznawanego języka. Te osoby z kolei, które jakoś przebrnęły pomyślnie przez pierwsze kartkówki, wciąż nie widzą sensu w nauce, skoro i tak nie potrafią się porozumiewać. Wynika to często w dużej mierze z braku pewności siebie i nieśmiałości danego ucznia. Tak jednak musi być, nie inaczej, jeśli uczeń nie jest przyzwyczajony do mówienia w klasie lub nie dało mu się takiej możliwości.

Bibliografia

Jill Hadfield (1998). *Communicative Methodology*. Londyn: Longman.